

A Pécsi Ítéltábla, mint harmadfokú bíróság

Bhar.III.35/2022/8. szám

A Pécsi Ítéltábla Pécsett, a 2022. évi október hó 11. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

A harmadfokú bíróság a közokirat-hamisítás büntette miatt **Terhelt1 és 4 társa** ellen indított büntetőügyben a Kaposvári Törvényszék 2.Bf.11/2022/7. számú ítéletének Terhelt1 I. r. vádlottra vonatkozó részét az alábbiak szerint változtatja meg:

Terhelt1 I. r. vádlott cselekményeit 8 rb. közvetett tettesként és 7 rb. felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntetének [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] minősíti.

Egyebekben az másodfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] A Marcali Járásbíróság a megismételt eljárásban 2021. november 17-én kihirdetett 2.B.22/2021/15. számú ítéletével Terhelt1 I. r. vádlottat 2 rb. a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 342. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott, közvetett tettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntette, valamint 13 rb. a Btk. 342. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott, felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntette miatt emelt vád alól felmentette. Megállapította, hogy az eljárás során felmerült bűnügyi költséget az állam viseli.
- [2] A járásbíróság ítélete ellen az ügyészség Terhelt1 I. r. vádlott felmentése miatt, bűnösségének a vádiratban írt tényállás és minősítés szerinti megállapítása és büntetés kiszabása végett jelentett be fellebbezést.
- [3] A másodfokon eljáró Kaposvári Törvényszék a 2022. március 24-én kelt ítéletével Terhelt1 I. r. vádlottat 15 rb. a Btk. 342. § (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott közokirat-

hamisítás büntette miatt, halmazati büntetésül 8 hónap szabadságvesztésre és 3 év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 1 évi próbaidőre felfüggesztette. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát – elrendelése esetén – börtönben, míg a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napban határozta meg. Kötelezte Terhelt1 I. r. vádlottat – terhelt3 III. r. és terhelt4 IV. r. vádlottakkal egyetemlegesen – 5.915 forint bűnügyi költség megfizetésére.

- [4] A törvényszék fenti ítélete ellen Terhelt1 I. r. vádlott védője elsődlegesen felmentés, míg másodlagosan a kiszabott büntetés enyhítése: szabadságvesztés helyett pénzbüntetés kiszabása érdekében jelentett be jogorvoslatot.
- [5] A Pécsi Fellebbviteli Főügyészség az átiratában, valamint a nyilvános ülésen jelen lévő képviselője útján a fellebbezéssel megtámadott másodfokú ítélet helybenhagyására tett indítványt.
- [6] Helyesen járt el a másodfokú bíróság, amikor határozata ellen fellebbezési jogot biztosított. A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 615. § (1) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bírósággal ellentétes döntése esetén. A (2) bekezdés a) pontja szerint pedig ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság olyan vádlott bűnösségét állapította meg, akit az elsőfokú bíróság felmentett. Jelen ügyben pontosan erről van szó; Terhelt1 I. r. vádlottat a járásbíróság az ellene emelt vád alól – bűncselekmény hiányában – felmentette, ám bűnösségét a másodfokú bíróság megállapította. A védő jogorvoslati kérelme ekként joghatályos volt.

[7] **II.**

- [8] A harmadfokú bíróság a Be. 618. § (1) bekezdésének a) és b) pontjai alapján a másodfokú bíróság ítéletének a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését, a másodfokú bíróság által az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatának eredményeként alkalmazott joghátrányt, valamint az első- és másodfokú bíróság által lefolytatott eljárás törvényességét arra tekintet nélkül bírálta felül, hogy ki, milyen okból fellebbezett.
- [9] Ennek során a Be. 618. § (3) bekezdése alapján megállapította, hogy az első- és másodfokú bíróság az eljárása során a büntetőeljárási szabályokat betartotta, nem vétett a Be. 607. § (1) bekezdésében, illetve a Be. 608. § (1) bekezdésében rögzítettek szerinti ún. abszolút, továbbá a Be. 609. § (1) bekezdése szerinti relatív eljárási szabálysértést, mely miatt az ítéletét hatályon kívül kellett volna helyezni. A másodfokú, vádról rendelkező ügydöntő határozat érdemi felülbírálatának tehát nem volt törvényes akadálya.
- [10] A harmadfokú bíróság – figyelemmel a Be. 619. § (1) bekezdésére – vizsgálta a másodfokú bíróság ítéletének megalapozottságát. A másodfokú bíróság által megállapított tényállás részben megalapozatlan, figyelemmel a Be. 617. §-a folytán alkalmazandó Be. 592. § (2) bekezdés a) pontjára. Ezért a Be. 619. § (3) bekezdése alapján az első- és másodfokú bíróság által megállapított tényállás személyi részét az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján annyiban egészíti ki, hogy Terhelt1 I. r. vádlottat a terhére rótt bűncselekmények elkövetése után a Zalaegerszegi Járásbíróság a 2016. évi február hó 2. napján jogerőre emelkedett 14.B.403/2015/8. számú ítéletével költségvetési csalás büntette miatt 1 évi börtönre ítélte, melynek végrehajtását 2 évi próbaidőre felfüggesztette.

- [11] A fenti kiegészítéssel a másodfokú bíróság ítélete megalapozottá vált; mentes a Be. 592. § (2) bekezdésében meghatározott megalapozatlansági hibáktól és hiányosságoktól, mely ekként a Be. 619. § (3) bekezdése alapján a harmadfokú bírósági eljárásban is irányadó volt.

[12] **III.**

- [13] A védő a fellebbezése írásban benyújtott indokolásában hangsúlyozta, hogy Terhelt1 I. r. vádlott továbbra is fenntartja az ügyben tett – a bűncselekmény elkövetésének hiányára vonatkozó – jogi álláspontját. Véleménye szerint az I. r. vádlott a tevékenységét abban a tudatban fejtette ki, hogy a vád tárgyát képező jogügyleteket olyan személyek kötik meg az ügyvéd előtt, akik tényleges, valós üzleti tevékenységet kívánnak folytatni. Ebben az I. r. vádlott csupán közvetítő szerepet vállalt, szándéka egyáltalán nem irányult a valótlan adatok nyilvántartásba vételében való közreműködésre. Mindezek alapján elsősorban bűncselekmény, míg másodsorban bizonyítottság hiányában kérte az I. r. vádlott felmentését.
- [14] A harmadfokú bíróság nem osztotta a védelem fenti álláspontját.
- [15] A másodfokú bíróság helyes érveléssel hivatkozott arra – ahogy azt a Kúria a 2019. március 12-én kelt Bfv.III.1.373/2018/16. számú felülvizsgálati határozatában kifejtett álláspontja is tükrözi –, hogy Terhelt1 I. r. vádlott tisztában volt a látszattal ellentétes valósággal; így annak tudatában működött közre a cégszerű módosítására irányuló eljárásokban, hogy a cégnyilvántartásba bejegyzett személyek a gazdasági társaságok további működtetésében nem kívánnak részt venni.
- [16] Ez következik egyrészt abból, hogy a társas vállalkozások vezetését átvevő, illetve a külföldi állampolgárságú ügyvezetők részére kézbesítési megbízotti feladatot vállaló terhelt-társak semmit nem tettek a cég működésének helyreállítása érdekében; a vevők egyetlen esetben sem fizették meg a cég üzletrészenek ellenértékét; a működéshez szükséges könyvelési iratokat és tárgyi eszközöket az előző tulajdonostól, illetve a könyvelőtől nem vették át. Mindez már önmagában is arra utal, hogy a gazdasági társasággal egyáltalán nem kívántak tevékenységet folytatni.
- [17] Emellett az a körülmény, hogy a cégek az új székhelyükön, illetve a kézbesítési megbízottjuk útján nem voltak elérhetők, szintén arra utal, hogy a cégnyilvántartásba bejegyzett új vezető tisztségviselők, illetve kézbesítési megbízottak nem kívánták a gazdálkodó szervezet érdekében a kötelezettségeiket teljesíteni.
- [18] Végezetül az a tény, hogy az ügyben szereplő terhelt2 II. r., terhelt3 III. r. és terhelt4 IV. r. vádlottak csupán az anyagi ellenszolgáltatás ígérete miatt vettek részt a cégeljárásban, szintén arra utal, hogy a valóságban nem állt szándékukban a társaság működésében tevékenységet kifejteni.
- [19] Mindezek azonban megcáfolják a védelemnek azt az álláspontját, hogy Terhelt1 I. r. vádlott ne lett volna tisztában a jogügyletek valótlanásával. Éppen ellenkezőleg: ő volt az, aki a közhiteles nyilvántartásba történő bejegyzés személyi feltételeit – az iratokat ténylegesen aláíró személyek bevonásával – biztosította. Erre pedig minden lehetősége megvolt, hiszen mind a jogügyletben részes felek, mind pedig a cégbejegyzéshez szükséges okiratokat szerkesztő és ellenjegyző ügyvéd az I. r. vádlott érdekkörébe tartozó személy volt.
- [20] Mindezek alapján a harmadfokú bíróság kizárólag a másodfokú bíróság által elfoglalt álláspontra helyezkedhetett; jelesül arra, hogy Terhelt1 I. r. vádlott a terhére rótt cselekményeket elkövette.

- [21] A másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kiegészítő és helyesbítő tevékenységével az ítéltábla ezért mindenben egyetértett. Ebből azonban kimaradt annak rögzítése, hogy az I. r. vádlott büntetőjogi felelősségét a vádiratban terhére rótt bűncselekmények elkövetése után más jogellenes cselekmények miatt megállapították. Az erre vonatkozó adatokat a harmadfokú bíróság pótolta.
- [22] A fentiek alapján a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság álláspontját megalapozottnak találta, ezért Terheltl I. r. vádlott büntetőjogi felelősségének megállapítására törvényesen került sor. Következésképpen a felmentés iránt bejelentett fellebbezés nem volt megalapozott.

[23]

IV.

- [24] A cselekmények minősítése azonban nem mindenben felelt meg a büntető anyagi jogszabályoknak.
- [25] Osztotta a harmadfokú bíróság a védelemnek azt az álláspontját, mely szerint a másodfokú bíróság jogi indokolásában adós maradt annak kifejtésével, hogy Terheltl I. r. vádlott büntetőjogi felelősségét miért *közvetett tettesként* látta megállapíthatónak. A védelem szerint az elkövetői minőség megítélése a hosszú eljárás során többször változott, azonban nem látta igazoltnak azt, hogy az I. r. vádlott közvetett tettesként valósította volna meg a bűncselekményeket, hiszen a tényállásból nem derült ki, hogy mely személyeket használta eszközül a bűncselekmény elkövetéséhez. Álláspontja szerint ugyanakkor az I. r. vádlott magatartása a felbujtói minőséget sem alapozza meg.
- [26] E körben elmaradt a másodfokú eljárás során annak tisztázása, hogy az ügyben ügyvédként eljáró dr. ügyvéd1, illetve dr. ügyvéd2 ügyvédeknek volt-e tudomása arról, hogy az általuk a cégbíróságra benyújtott változásbejegyzési kérelmek valótlan adatokat tartalmaznak. Dr. ügyvéd2 esetében (*a tényállás I/d. pontjában*) sem a vádirat, sem az ügyben felmerülő más adat nem utalt arra, hogy az ügyvéd tisztában lett volna az adatok valótlan voltaival.
- [27] Más a helyzet ugyanakkor dr. ügyvéd1 néhai ügyvéd esetében, aki a vádiratban terheltként szerepelt. Ebben az ügyészség azt rőtta a terhére, hogy az általa készített valamennyi szerződés esetében tudomása volt arról, hogy a cégbejegyzésnél mellékletként benyújtott iratok valótlan adatokat tartalmaznak.
- [28] A vád alapján dr. ügyvéd1 terheltet a Marcali Járásbíróság a 4.B.139/2016/34. számú ítéletével – mely a Kaposvári Törvényszék 1.Bf.141/2018/7/IV. számú végzése folytán 2018. évi június hó 27. napján emelkedett jogerőre – az ellene emelt vád alól bűncselekmény hiányában felmentette. A Kúrián Bfv.III.1.373/2018. számon folyamatban volt, a fenti ügydöntő határozatok hatályon kívül helyezését eredményező felülvizsgálati eljárás során dr. ügyvéd1 terhelt elhunyt. A Kúria ezért a 2019. március 12-én kelt Bfv.III.1.373/2018/16. számú végzésével a felülvizsgálati eljárást dr. ügyvéd1 terhelt vonatkozásában megszüntette, mely a felmentő határozatok hatályát nem érintette.
- [29] Ez azonban azt jelenti, hogy a dr. ügyvéd1 ügyvéd szerepével kapcsolatos döntés megalapozottságát utóbb már nem lehet vitatni; így annak megállapítására sem kerülhet sor, hogy dr. ügyvéd1 bűncselekményt követett volna el. A tényállás megállapítása során ezért – ahogy azt az első- és másodfokú bíróság helyesen tette – kerülni kellett az arra történő utalást, hogy dr. ügyvéd1 ügyvéd a bűncselekmény elkövetésével tisztában lett volna.
- [30] Ez a tény azonban döntő jelentőséggel bír Terheltl I. r. vádlott elkövetői minősége meghatározásánál.

- [31] A Btk. 342. § (1) bekezdésének c) pontja szerint, aki közreműködik abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó valótlan adatot, tényt vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
- [32] A bírói gyakorlat szerint az ún. intellektuális közokirat-hamisítás törvényi tényállásában írt *közreműködés*, mint elkövetési magatartás minden olyan értelmi-fizikai cselekvőség, amely alkalmas arra, hogy annak következményeként a közokirat kiállítására alkalmas személy a közokiratban a törvényi tényállásban meghatározott joghatással bíró valótlan adatot, tényt vagy nyilatkozatot rögzítsen. E közreműködés tulajdonképpen speciális közvetett tettség, mivel a közokiratot létrehozó (abban bejegyzést közlő) ügyintéző tévedésben van az elkövető szándékát illetően. Nem kizárt azonban, hogy egy cselekménynek eltérő elkövetési magatartással több közvetett tette is legyen (*BH 2022.148. számú eseti döntés*).
- [33] A Btk. 13. § (2) bekezdése értelmében közvetett tettes az, aki a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását e cselekményért gyermekkor, kóros elmeállapot, kényszer vagy fenyegetés miatt nem büntethető, illetve tévedésben lévő személy felhasználásával valósítja meg.
- [34] A Btk. 14. § (1) bekezdése szerint pedig felbujtó az, aki mást bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír.
- [35] A fenti jogszabályi rendelkezések és a következetes ítélkezési gyakorlat értelmében elköveti az intellektuális közokirat-hamisítás büntettét az az ügyvéd, aki közreműködik cégek fiktív adásvételében, valamint abban, hogy a fiktív adásvétel szerinti, a valóságnak meg nem felelő adatok kerüljenek a cégnyilvántartásba (*BH 2018.102. számú eseti döntés*).
- [36] Amennyiben azonban a változásbejegyzési kérelmet a cégbírószághoz benyújtó jogi képviselő sem tud a bejegyzendő adatok tartalmilag hamis voltáról – tehát azok vonatkozásában tévedésben van –, a Btk. 13. § (2) bekezdése alapján *közvetett tettesként* azt kell felelősségre vonni, aki közreműködik az ügyvéd által megszerkesztett okiratok hitelesítésében, tehát azokat félként aláírja, és ennek alapján megbízást ad azok benyújtására.
- [37] A Btk. 13. § (2) bekezdése értelmében azonban közvetett tettesként való felelősségre vonásnak kizárólag akkor van helye, ha az elkövető a bűncselekmény törvényi tényállását *tévedésben lévő személy felhasználásával* valósítja meg. Aki tehát olyan személyt vesz rá a bűncselekmény elkövetésére, aki a cselekmény büntetendő jellegével tisztában van, elkövetői minősége közvetett tettesként *nem* értékelhető. Tettesként pedig nem lehet felelősségre vonni azt sem, aki maga az okiratok elkészítésében, hitelesítésében és benyújtásában nem vesz részt, hiszen törvényi tényállási elemet nem valósít meg.
- [38] Mindezek előre bocsátásával a harmadfokú bíróság azt kívánja hangsúlyozni, hogy Terhelt I. r. vádlott terhére rótt bűncselekmények kapcsán különös jelentősége van annak, hogy az I. r. vádlott az okiratok aláírásában részt vett-e, vagy az ő cselekvősége kizárólag abban merült ki, hogy más személyeket bírt rá az okiratok ügyvéd előtti aláírására. A két esetben ugyanis a bűncselekményekhez eltérő elkövetői minőség társul.
- [39] Azokban az esetekben, amikor Terhelt I. r. vádlott maga is félként írta alá a változásbejegyzés alapjául szolgáló okiratokat (*a tényállás I/a., I/b., I/d., I/f., I/h., I/i., I/k., illetve II/a. pontjai*), mivel a megbízása alapján eljáró dr. ügyvéd ügyvéd tévedésben volt, az I. r. vádlott büntetőjogi felelősségét *közvetett tettesként* kell megállapítani.
- [40] Ezzel szemben azokban az esetekben, amikor az I. r. vádlott az ügyletben félként ténylegesen nem vett részt, szerepe csupán arra korlátozódott, hogy terhelt II. r., terhelt III. r. vagy terhelt IV. r. vádlottat – anyagi előny kilátásba helyezésével – rábírja az okiratok aláírására, magatartásával törvényi tényállási elemet nem valósított meg. Erre figyelemmel az elkövetői

minősége ezekben az esetekben (*a tényállás I/c., I/e., I/g., I/j., I/l., I/m., valamint II/b. pontjaiban*) a Btk. 14. § (1) bekezdése szerinti felbujtás körében értékelhető.

- [41] A fentiek szerint Terheltl I. r. vádlott által megvalósított bűncselekmények 15 rb. közvetett tettesként való értékelése nem felel meg a büntető anyagi jogszabályoknak, ekként a harmadfokú bíróság az I. r. vádlott cselekményeit 8 rb. közvetett tettesként, míg 7 rb. felbujtóként elkövetett, a Btk. 342. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott közokirat-hamisítás büntettének minősítette. E pontosítással immár a bűncselekmények minősítése is törvényes.
- [42] Észlelte a harmadfokú bíróság, hogy a törvényszék ítélete nem rögzíti Terheltl I. r. vádlott terhére megállapított bűncselekmények halmazati büntetési tételkeretét, mely a Btk. 81. § (1)-(3) bekezdései alapján három hónaptól négy év hat hónapig terjedő szabadságvesztés. A büntetés középértéke azonban helytállóan került meghatározásra a törvényszék részéről.
- [43] A másodfokú bíróság a büntetés kiszabásánál irányadó tényezőket teljeskörűen feltárta és azokat a tényleges súlyuknak megfelelően értékelte.
- [44] Egyetértve a védőnek az e körben kifejtett álláspontjával, e körülmények közül döntő szerep az eljárás elhúzódása folytán az eltelt időnek tulajdonítható. A bűncselekmények elkövetése óta több mint nyolc év; a hatályon kívül helyezések folytán megismételt eljárások okán pedig a vádirat benyújtásától a harmadfokú jogerős elbírálásig több, mint hat év telt el. Ez pedig a bűncselekmények Btk. 26. § (1) bekezdésében rögzített elévülési idejére is figyelemmel olyan fokú enyhítő körülmény, mely a Btk. 80. § (2) bekezdése szerinti középértéktől lényegesen enyhébb büntetés kiszabását teszi szükségessé.
- [45] Erre figyelemmel a harmadfokú bíróság egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy Terheltl I. r. vádlottal szemben szabadságvesztést kell alkalmazni; a törvényi minimumot megközelítő tartamú szabadságvesztés és végrehajtásának a törvényi minimumot jelentő tartamban történő felfüggesztése nem eltúlzott, az szükséges, ugyanakkor elégséges és messzemenően méltányos büntetés az I. r. vádlottal szemben. Osztotta a harmadfokú bíróság a foglalkozástól eltiltás büntetés alkalmazásával kapcsolatos törvényszéki álláspontot is.
- [46] A másodfokú bíróságnak egyéb, az egyszerűsített felülvizsgálat körébe tartozó – így a szabadságvesztés esetleges végrehajtása esetén annak fokozatára, illetve a feltételes szabadságra bocsátásra, valamint a bűnügyi költség egyetemlegesen történő megfizetésére vonatkozó – rendelkezései törvényesnek bizonyultak.
- [47] Mindezekre tekintettel a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság ítéletét a Be. 624. § (1) bekezdése alapján a bűncselekmény minősítése vonatkozásában megváltoztatta, míg egyéb törvényes rendelkezéseit a Be. 623. §-a alapján helybenhagyta.

P é c s, 2022. október 11.

Dr. Tóth Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Hudvágner András s.k. előadó bíró, Dr. Bencze Beáta s.k. bíró

A Kaposvári Törvényszék 2.Bf.11/2022/7. számú ítéletének Terheltl I. r. vádlottra vonatkozó része a Pécsi Ítélőtábla Bhar.III.35/2022/8. számú ítélete folytán – az abban írt változtatásokkal – a 2022. évi október hó 11. napján jogerőre emelkedett, és – fel nem függesztett részében – végrehajthatóvá vált.

Dr. Tóth Sándor s.k.
a tanács elnöke